

รายงานสรุปผลการฝึกอบรม
การใช้ปุ๋ยและสารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัยสำหรับการทำนาข้าว
วันที่ 30 พฤษภาคม 2550

ณ อาคารเอนกประสงค์ บ้านสันทราย ตำบลวัดโบสถ์ อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี

1. หลักการและเหตุผล

ลุ่มน้ำย่อยคลองสารภี อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอบ้านสร้าง (ตำบลบางพลวง) อำเภอเมืองปราจีนบุรี (ตำบลโคกไม้ลาย ไม้เค็ดและวัดโบสถ์) จังหวัดปราจีนบุรี และอำเภอปากพลี (ตำบลปากพลี นาหินลาด โคกกรวด ท่าเรือและเนินหอม) จังหวัดนครนายก คิดเป็นเนื้อที่ 605.55 ตารางกิโลเมตร (378,468.75 ไร่) สภาพภูมิประเทศเป็นแอ่งที่ราบลุ่มและมีน้ำท่วมขังในฤดูฝน การใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่จึงเป็นพื้นที่เกษตรกรรม คิดเป็นเนื้อที่ประมาณ 30,000 ไร่ อาชีพหลักของประชาชนที่ตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำคลองสารภีคือการทำนา รองลงมาคือการค้า เลี้ยงกุ้งและเลี้ยงปลา แต่เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นแอ่งที่ราบลุ่มและมีน้ำท่วมขังจึงเอื้อประโยชน์ต่อการทำนา ซึ่งประชาชนจะทำนาปีละครั้ง (นาปี) ตั้งแต่เดือนเมษายนถึงเดือนพฤศจิกายน เมื่อเริ่มหว่านข้าวต้นข้าวเจริญเติบโตเต็มที่ใช้น้ำจากคลองสารภีเข้ามาขังในพื้นที่นาหล่อเลี้ยงต้นข้าวจนถึงต้นข้าวตั้งท้อง จากนั้นจึงระบายน้ำออกจากที่นาลงคลองสารภีพร้อมๆ กัน ในวันที่ 10 เดือนพฤศจิกายนของทุกๆ ปี เพื่อให้ที่นาแห้งทันการเก็บเกี่ยว ดังนั้น คลองสารภีจึงเป็นคลองที่รับน้ำชะหน้าดิน (run off) เมื่อมีการเปิดประตูระบายน้ำเพื่อระบายน้ำในคลองสารภีลงแม่น้ำปราจีนบุรีจะก่อให้เกิดผลกระทบกับปลาในกระชังที่ประชาชนเลี้ยงในแม่น้ำปราจีนบุรีและแม่น้ำบางปะกง

สำหรับ ในปี 2550 กรมควบคุมมลพิษได้ดำเนินโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษในพื้นที่คลองสารภี โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน รวมทั้งประชาชนในพื้นที่ และจากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น พื้นที่ส่วนใหญ่ของลุ่มน้ำคลองสารภีเป็นการทำนาข้าวซึ่งมีการใช้ปุ๋ยและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชเพื่อเป็นการเพิ่มผลผลิต ซึ่งก่อให้เกิดมลพิษระบายลงสู่คลองสารภี และเมื่อมีการระบายน้ำออกจากพื้นที่นาพร้อมๆ กันในบริเวณกว้างทำให้เกิดปัญหาการเน่าเสียของคลองสารภีและแม่น้ำปราจีนบุรีได้ ดังนั้น กรมฯจึงได้ดำเนินการจัดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ในการใช้ปุ๋ยและสารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัยสำหรับการทำนาข้าวให้กับเกษตรกรที่มีการระบายน้ำลงคลองสารภี ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองสารภีไม่ให้เกิดขึ้นต่อไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์

- เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการใช้ปุ๋ยและสารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัยสำหรับการทำนาข้าวให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ลุ่มน้ำย่อยคลองสารภี

3. ประโยชน์ที่จะได้รับ

- เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการที่จะช่วยลดมลพิษจากการทำนาข้าวในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองสารภี

4. กำหนดการฝึกอบรม

09.00 - 09.30 น.	ลงทะเบียน
09.30 - 09.45 น.	พิธีเปิดการฝึกอบรมการใช้ปุ๋ยและสารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัยสำหรับการทำนาข้าว โดย นางสุนีย์ ต๊ะปินตา(ผู้อำนวยการส่วนน้ำเสียเกษตรกรรม)
09.45 - 10.00 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.00 - 11.00 น.	ขั้นตอนวิธีการผลิตข้าว โดย ดร. ปณิตดา เกษะสุด (ศูนย์วิจัยข้าว จ.ปราจีนบุรี)
11.00 - 12.00 น.	ข้าวอินทรีย์และการจัดจำหน่าย โดย ดร.ลัดดาวัลย์ วรรณนุช (กรมการข้าว)
12.00 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 - 14.00 น.	การใช้ปุ๋ยและสารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัยสำหรับการทำนาข้าว โดย ดร. เนื่องพนิช สินชัยศรี
14.00 - 14.15 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
14.15 - 15.15 น.	การลดมลพิษจากการทำการเกษตร (นาข้าว) โดย นางสุนีย์ ต๊ะปินตา (ผู้อำนวยการส่วนน้ำเสียเกษตรกรรม)
15.15 - 15.30 น.	ปิดการฝึกอบรม

5. ผู้เข้าร่วมฝึกอบรม

5.1 การฝึกอบรมของตำบลวัดโบสถ์ อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี

จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมการใช้ปุ๋ยและสารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัยสำหรับการทำนาข้าว ทั้งหมดจำนวน 98 คน

รายละเอียดการฝึกอบรม

พิธีเปิดการฝึกอบรม

ผอ.ส่วนน้ำเสียเกษตรกรรม (นางสุนีย์ ตะปินตา) ได้กล่าวเปิดงานการฝึกอบรมการใช้ปุ๋ยและสารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัยสำหรับการทำนาข้าว โดยมีใจความสำคัญว่า อาชีพหลักของประชาชนในบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำคลองสารภี พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรมเป็นการทำนาข้าว ซึ่งมีการใช้ปุ๋ยและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชเพื่อเป็นการเพิ่มผลผลิต ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดมลพิษทางน้ำบริเวณลุ่มน้ำคลองสารภี ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นจำเป็นต้องได้รับการดูแลจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน จากเหตุการณ์เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2549 ได้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสียทำให้ปลาตายในแม่น้ำปราจีนบุรีและแม่น้ำบางปะกง

กรมควบคุมมลพิษได้เข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวมาโดยตลอด ดังนั้นจึงถึงเวลาแล้วที่เกษตรกรทุกท่านจะต้องช่วยกันลดมลพิษลงสู่แหล่งน้ำ โดยในวันนี้มีเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มาร่วมกันเพื่ออบรมให้ความรู้ในการใช้ปุ๋ยและสารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัยสำหรับการทำนาข้าวให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเกษตรกรจะนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมนำไปปฏิบัติเพื่อจะได้มีสุขภาพที่แข็งแรงปลอดภัยต่อร่างกายและจะได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีตลอดไป

รูปที่ 1 พิธีเปิดการฝึกอบรมการใช้ปุ๋ยและสารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัยสำหรับการทำนาข้าวของตำบลวัดโบสถ์ อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี โดยผอ.ส่วนน้ำเสียเกษตรกรรม (นางสุนีย์ ตะปินตา)

รูปที่ 2 การฝึกอบรมการใช้ปุ๋ยและสารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัยสำหรับการทำนาข้าวของตำบลวัดโบสถ์ อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี

เนื้อหาการฝึกอบรม

รายละเอียดของเนื้อหาการฝึกอบรม มีดังนี้

- 1) ขั้นตอนวิธีการผลิตข้าว บรรยายโดย ดร. ปนัดดา เกษะสุต ศูนย์วิจัยข้าว จ.ปราจีนบุรีซึ่งมีหัวข้อดังนี้
 - การเลือกพันธุ์ข้าว
 - การปลูกข้าว
 - การดูแลรักษา
 - การเก็บเกี่ยว
- 2) ข้าวอินทรีย์และการจัดจำหน่าย บรรยายโดย ดร.ลัดดาวัลย์ กรรณนุช กรมการข้าว ซึ่งมีหัวข้อดังนี้
 - การเลือกพันธุ์ข้าวอินทรีย์
 - การปลูกข้าวอินทรีย์
 - การดูแลรักษา
 - การบรรจุและจัดจำหน่าย
- 3) การใช้ปุ๋ยและสารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัยสำหรับการทำนาข้าวบรรยายโดย ดร. เนื่องพนิช สินชัยศรี ซึ่งมีหัวข้อดังนี้
 - การเลือกใช้และการเลือกซื้อสาร
 - ข้อปฏิบัติในการใช้สาร
 - การขนส่งและเก็บรักษา
 - การทำลายวัตถุมีพิษและภาชนะบรรจุสาร
 - การป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและปลอดภัย(รายละเอียดดังภาคผนวก ค.)
- 4) การลดมลพิษจากการทำการเกษตร (นาข้าว)บรรยายโดย นางสุนีย์ ติะปินตา ผู้อำนวยการส่วนน้ำเสียเกษตรกรรม

ข้อคิดเห็นและเสนอแนะ

- หัวข้อเรื่องที่มีผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมสนใจและอยากให้มีการจัดฝึกอบรม
 - การทำนา การใช้ปุ๋ย
 - ความรู้เกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยและสารเคมีอย่างถูกต้อง
 - ความรู้ความเข้าใจในการทำนาหรือการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช
 - ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมและผลกระทบ
- ข้อเสนอแนะด้านต่าง ๆ
 - อยากให้มีการอบรมในทุกปีเพราะทำให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการทำนาหรือใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชมากขึ้น
 - อยากให้เพิ่มเวลาการบรรยายในแต่ละหัวข้อให้มากขึ้น
 - ไม่อย่าให้เกิดปัญหาน้ำเสียเกิดขึ้นอีก
- ผลการประเมินความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมของตำบลวัดโบสถ์ อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี

ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมทุกคนจะได้แสดงความคิดเห็นต่อการจัดการฝึกอบรมลงในแบบประเมินผล ซึ่งผลการวิเคราะห์แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมฝึกอบรมที่ตอบแบบประเมินของตำบลวัดโบสถ์ อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรีทั้งหมด 78 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 79.59 ของจำนวนผู้เข้าร่วมฝึกอบรมทั้งหมด 98 คน โดยสามารถสรุปผลการประเมินความคิดเห็นได้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมฝึกอบรมของตำบลวัดโบสถ์ อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี

ความคิดเห็นที่มีต่อการฝึกอบรม	ร้อยละของผู้ที่แสดงความคิดเห็นในระดับต่าง ๆ			
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
1.ความน่าสนใจของเนื้อหาการฝึกอบรม	41	34	3	-
2.เนื้อหาการอบรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม	20	40	18	-
3.ท่านสามารถนำความรู้เกี่ยวกับการฝึกอบรมครั้งนี้ ไปใช้ประโยชน์ต่อตนเอง	37	24	15	2
4.ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยและสารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัยที่ท่านมีก่อนเข้ารับการอบรม	37	24	15	2
5.ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยและสารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัยที่ท่านได้รับหลังเข้ารับการอบรมครั้งนี้	40	25	12	1
6.ความเหมาะสมของวิทยากรในการบรรยายเนื้อหา	44	24	10	-
7.วิทยากรสามารถตอบข้อซักถามได้ตรงประเด็น	34	30	12	2
8.การจัดเตรียมความพร้อมในการจัดฝึกอบรมโดยรวม	43	19	14	2